

<http://www.e-novine.com/feljton/27459-Priprema-odstrel.html>

Umetnost propagande: Analiza "Politike" (1988-1991)[ht](#)

Umetnost propagande: Analiza "Politike" (1988-1991)

Priprema za odstrel (1)

Pisao: [Petar Luković](#)

Veličina slova:

Proglašenje rata: Slobodan Milošević 1989. pred oružanim bitkama

Photo: Stock

Režim je dozvolio i podsticao da u medijima ovlada atmosfera u kojoj je Govor Mržnje predstavljao uobičajeni način izražavanja i jezičke prakse uopšte. Mediji su stvarali i stvorili uverenje da iskazivati mržnju prema prema pripadnicima nesrpskih naroda predstavlja Slobodu Govora, da ubistvo ne-Srbina koji javno demonstrira svoje protivljenje politici ne predstavlja zločin koji se mora istražiti i počinilac kazniti, da je pravo nesrpskih naroda bivše SFRJ na suverenost u svojim republikama manje od prava na suverenost, kako u Srbiji tako i u ostalim republikama SFRJ u kojima žive srpske etničke zajednice, da pravo uopšte a posebno međunarodno javno i humanitarno pravo - nemaju vrednost po sebi, već da su vredni samo onoliko koliko pozivanje Miloševićevog režima na njega doprinosi ostvarenju srpskog nacionalnog programa i očuvanju vlasti režima (Iz Analize pripremljene za međunarodnu konferenciju o medijima u ex-SFRJ, održanoj 2002. godine u Holandiji)

1.1. Uvod, opšte napomene:
Tragični serijal pomahnitalog nacionalizma, šovinizma, pravoslavnog fašizma - započet populističkom propagandom po obrascima Srpske Akademije Nauka i Umetnosti ("Memorandum"), a nastavljen sadejstvom Crkve i Vojske - ne bi bio moguć bez nezapamćene medijske manipulacije koja je godinama eskalirala u esencijalni, slavodobitno-ratni govor mržnje kakav se na prostorima Evrope nije čuo još od nacističkih vremena.

Iskazivanje mržnje u srpskim medijima (pre svega na Televiziji i u štampi) bilo je korišćeno za sledeće ciljeve:
*Srpski nacionalni narcizam
*Etničku ksenofobiju
*Neprijateljstvo prema svim onim državama koje se protive ciljevima i metodima delovanja srpskog režima
*Sumnja u međunarodne institucije, te stvaranje uverenja u srpskoj javnosti da su one neprijatelji srpskog naroda i srpske države
*Sistematsko anatemisanje država i naroda sa kojima je srpski narod kroz istoriju bio u sukobu, kao i država i naroda koje je propaganda ocenila kao najvažnije prepreke ostvarenju srpskog nacionalnog programa

Režim je dozvolio i podsticao da u medijima ovlada atmosfera u kojoj je Govor Mržnje predstavljao uobičajeni način izražavanja i jezičke prakse uopšte. Mediji su stvarali i stvorili uverenje (do današnjeg dana ničim nepomućeno) da iskazivati mržnju prema prema pripadnicima nesrpskih naroda (Hrvatima, Muslimanima, Makedoncima, Albancima,

Slovincima) predstavlja Slobodu Govora, da ubistvo ne-Srbina koji javno demonstrira svoje protivljenje politici ne predstavlja zločin koji se mora istražiti i počinitelac kazniti, da je pravo nesrpskih naroda bivše SFRJ na suverenost u svojim republikama manje od prava na suverenost, kako u Srbiji tako i u ostalim republikama SFRJ u kojima žive srpske etničke zajednice, da pravo uopšte a posebno međunarodno javno i humanitarno pravo - nemaju vrednost po sebi, već da su vredni samo onoliko koliko pozivanje Miloševićevog režima na njega doprinosi ostvarenju srpskog nacionalnog programa i očuvanju vlasti režima.

Da propaganda protiv svih navedenih, Ustavom i zakonima zaštićenih vrednosti, ima podršku režima i javnosti Srbije - jasno je stavljeno do znanja time što državni tužioc i nisu nijednom u periodu od 1989-2000. pokrenuli sudski postupak ni protiv nekog javnog medija i njegovog odgovornog urednika ili novinara za dela propagiranja verske, nacionalne ili rasne mržnje.

1.2. Propaganda
Odmah nakon septembra 1987, kad je Miloševićev režim preuzeo "Politiku", ona je u rekordno kratkom vremenu postala najmoćnije oružje Populističke Propagande u kojoj je floskula "Narod" ("volja naroda", "potreba naroda", "narod se pita", "narod zahteva") bila alibi za ostvarivanje ciljeva iz "Memoranduma". Gostovanja mnogobrojnih akademika u "Politici", kao i ostalih "nacionalnih radnika", bila su priprema za nezapamćenu propagandnu kampanju – u kojoj su čitaoci "Politike", sinonim za Srpski Narod, imali glavnu reč.

1.3. Odjeci i reagovanja
Rubrika koja je započela svoj "život" jula 1988. i koja je do svoje "smrti" marta 1991. imala čak 4122 priloga (!) svojim spektrom tema, jezikom mržnje i nacionalističko-fašističkim tezama, predstavljala je poligon za mobilizaciju masa; tekstovi u ovoj rubrici imali su precizan i jasno definisan zadatak – da podrže Slobodana Miloševića i njegovu politiku i da, istovremeno, ostalim narodima i rukovodstvima upute preteću poruku: ili će Jugoslavija biti po meri Miloševića ili je neće biti!

Analiza tema u ovoj rubrici govori o ciljevima Napada odnosno Pohvala: mitinzi solidarnosti i antibirokratska revolucija su "nešto najbolje što se dogodilo ovoj zemlji"; srpski narod je "slobodarski, nepotkupljiv, dostojanstven, patriotski, hrabar, nebeski, inteligentan, radan, vredan" ; bivše srpsko rukovodstvo na čelu sa Ivanom Stambolićem je "izdajničko, proalbansko i prohrvatsko"; ekonomsko iskorišćavanje Srbije traje decenijama a najveći krivac za to su pokojni Josip Broz Tito ("mrzitelj srpskog naroda, ustaša, saradnik Vatikana, hohštapler, kriminalac, ubica srpskih generacija, tzv. partizan, špijun...") i savezni premijer Ante Marković ("Hrvat, poslušnik Zapada, antisrb, dokazani prevarant, navodni privrednik, hulja, kriminalac...").

Ovako, recimo, o Markoviću u rubrici “Odjeci i reagovanja”, decembra 1989. piše Batrić Jovanović, tadašnji poslanik Srbije u Saveznom parlamentu: “Ante Marković je činio sve da dvije glavne grane njegove republike, SR Hrvatske, turizam i industrija nafte – imaju povlašćen tretman. Zato je vršeno neprestano ‘klizanje’ dinara, neuporedivo intenzivnije nego ikad ranije, to jest, upropašćavanje nacionalne valute, mimo svake ekonomske logike a na štetu Jugoslavije (računa se da smo od 1983. do danas izgubili oko 25 milijardi dolara na izvozu, zbog politike slabog dinara). Istovremeno je neprestano povećavana cijena nafte i naftnih derivata, mnogo brže no što su podizane cijene drugih oblika energije. Nije teško odgonetnuti – da je u toj politici bila namjera da se manje razvijene republike zadrže u statusu sirovinskih privjesaka SR Hrvatske i SR Slovenije i velikog tržišta za njihove preskupe i nekvalitetne proizvode... A šta je bila drugo njegova politika u proteklih devet mjeseci – do izraz dominacije SR Hrvatske i SR Slovenije, u savezu sa inflacionim bogatašima iz drugih republika, u vođenju ekonomske politike koja je bila na štetu zemlje kao cjeline, a jedino u interesu dviju razvijenih republika koji su u inflacionoj eri nezasluženo stekli ogromno blago. SR Hrvatska i SR Slovenija su u čitavom poslijeratnom periodu, sve do danas, imale dominantnu ulogu u kreiranju ekonomske politike u ovoj zemlji. Stoga su se obje, a osobito SR Slovenija, najbrže ekonomski i kulturno razvijale u čitavom tom periodu. Nije naodmet podsjetiti da su se Hrvatska i Slovenija iako 'potlačene' takođe najbrže razvijale u prvoj Jugoslaviji, neuporedivo brže od njihovog 'tlačitelja' – Srbije... Ante Marković opširno i slatkorečivo govori o jedinstvenom jugoslovenskom tržištu (koje odavno ne postoji jer su ga razorili moćnici iz dviju razvijenih republika) sa ogoljenim aluzijama koje su u stvari packe SR Srbiji, koja je prekinula odnose sa SR Slovenijom zbog podrške te republike albanskom separatističkom pokretu na Kosovu i Metohiji, koji predstavlja smrtnu opasnost za SFRJ. Ali predsjednik SIV-a nije izustio ni jednu rečenicu o veleizdajničkoj (po svim nacionalnim i internacionalnim mjerilima) podršci zakletim neprijateljima Jugoslavije – velikoalbanskim separatistima, koja ne dolazi samo iz SR Slovenije, već isto toliko i iz SR Hrvatske, i iz SR BiH...”

U istoj rubrici, Slobodan Milošević je jedini “pravi političar, heroj, Vođa, Vožd, ponos svih srpskih generacija... nepotkupljiv, hrabar i moderan”. Socijalistička partija Srbije deluje “u ime naroda i za – narod”, ostale partije rade protiv interesa naroda; srpski neprijatelji su Albanci, Hrvati, Muslimani... Evo pisma Duške Dodik koja početkom 1990. piše: “Ni narod nije više ono što je godinama bio. U mozaiku svog rukovodstva, počeo je da razlikuje one pojedince koji su ga do ove krize doveli. Narod je postao svestan svoje nevolje, ali bogami i svoje snage... I čudnog li vremena u kome ti neki pojedinci tome narodu zabranjuju pesme o njegovim junacima iz istorije i borbe za slobodu, a na sve kičarske načine, za utehu i prehranu, u ovoj ekonomskoj krizi, podmeću mu na angro novokomponovanu pevačku slamu. Ali, ako to narodu nije dovoljno, ako traži više od pomenute slame, na primer, ako traži da se ispravi neki feler, ako traži sigurnost hleba za sebe i svoju porodicu, ako traži da mu se vrati to nekakvo svoje rastureno bratstvo i jedinstvo, e, za taj i takav narod ima drugi aršin. E, taj i takav narod treba kazniti... Ne znam samo šta bi tome mladom i neiskusnom Slobodanu, kako je smeo tome tamo, daleko bio, kosovskom narodu bez dogovora s nama, da obeća da ga više niko ne sme tući. Išao sam, tamo, pitao sam na licu mesta, na tome Kosovu, šta je on to tamo govorio i kome je obećavao kad se nismo bili tako dogovorili. E, bogami kriv je. Kriv je što više voli narod nego dogovor s nama. Treba ga kazniti, podmetnuti mu nekoliko kukavičjih jaja, izdobošariti na sve strane da on hoće treću Jugoslaviju, da on hoće veliku Srbiju...”

1.4. Nove teme
“Odjeci i reagovanja” iz dana u dan širili su teme: Srbija i njeni neprijatelji, srpsko rukovodstvo, susedi, manjine, Zajam za preporod Srbije, prvi višestranački izbori, bojkot slovenačke robe, amandmani na Ustav i otepljenje Slovenije, slovenačko rukovodstvo, Slovenija i JNA, Slovenija i Kosovo... Potom su na red došli Hrvati: NDH, ustaše, jame, Jasenovac, HDZ i Tuđman, Hrvatska i Srbija, Hrvati i Srbi, Hrvatska i Kosovo, hrvatski mediji, hrvatsko rukovodstvo, Srbi u Hrvatskoj, mitinzi solidarnosti, SDS, hrvatski nacionalizam... Najzad Muslimani: BiH i Srbija, Srbi u BiH, BiH i Kosovo, mediji u BiH, Muslimani u BiH, SDA, prvi višestranački izbori u BiH... pa sve do “jedinica” kakve su: makedonsko rukovodstvo, VMRO, SDA u Sandžaku, slučaj Špegelj, četnici, Goli otok, istorijski spomenici, kosovski mit, Hrvatska i Hrvati u istoriji, mape, karte i granice....

Uvodi se termin “poštenu Albanac” a naziv “Šiptar” postaje kolokvijalan i uvredljiv; publikuju se, recimo, ovakva pisma, kao što je “rad” Đorđa Kadijevića, beogradskog slikara i reditelja: “U mnoštvu javnih reagovanja na kosovska zbivanja u proteklih sedam godina ponavlja se kao lajtmotiv pitanje: zašto ćute Albanci? Pitanje je ponekad upućeno albanskoj inteligenciji – zašto se ona ne distancira od kontrarevolucije na Kosovu? Ponekad, isto pitanje upućeno je čitavom albanskom narodu – zašto u njemu nema jasnije i odlučnije diferencijacije od iredente i od kontrarevolucije? Pri tom se ne misli na reagovanja organa i institucija političkog sistema koji posle svakog većeg ekscesa, ubistva, silovanja ili uništavanja imovine kosovskih Srba i Crnogoraca, izdaju saopštenja u kojima se takvi ekscesi politički osuđuju. Ono što se očekuje od Albanaca u takvim prilikama jeste, pre svega, spontano suprotstavljanje nasilju nad Srbima i Crnogorcima na Kosovu, pokrenuto moralnim osećanjima i motivima ljudske savesti, više nego političkim razlozima. Kakve svrhe ima, uostalom, politička osuda najsvirepijih zločina kao što su ubistva i silovanje dece i starica? Nije li besmisleno politizirati moralnu indignaciju koju takva gnusna dela izazivaju u svakom normalnom čoveku, bez obzira na njegovo političko ubeđenje i na njegovu nacionalnu pripadnost?

Na pitanje zašto ćute Albanci, najčešći je odgovor koji je najteže prihvatiti – oni oklevaju da se konfrontiraju sa iredentom, jer zaziru od njene odmazde, od pretnji, od uznemiravanja, od fizičkog ugrožavanja. Takav izgovor može da služi samo na sramotu albanskog naroda, a da

koristi iredenti koja se njime nesmotreno promovirše kao najveća sila na Kosovu. Osim što već sedam godina prkosi jugoslovenskoj državi i Partiji i odoleva svim njihovim akcijama, ta iredenta, dakle, drži u strahu i sam albanski narod, koji ne sme da joj se suprotstavi!

Dobro sakrivena prošlost: Politika u novom ruhu

Photo: Dragan Kujundžić

Pitanje koje se ponavlja – zašto ćute Albanci – ima otud moralni koliko i politički prizvuk. Nije reč samo o podgrevanju već gotovo ugašene nade da bi snažan otpor nasilju nad Srbima i Crnogorcima od samih Albanaca na Kosovu, a pre svega od njihove inteligencije, bio teži udarac za iredentu od svih akcija službe bezbednosti i specijalnog odreda milicije. Ćutanje kosovskih Albanaca, kao i drugih širom Jugoslavije, izaziva zebnju mnogo dublju od zebnje za ishod kosovske političke drame. U toj drami ne strepimo samo za sudbinu Jugoslavije i Srbije, i za budućnost našeg ustavnog poretka, samoupravljanja i bratstva i jedinstva. Na Kosovu je ugroženo i ono što stoji iznad svake politike – ugrožena je NAŠA LJUDSKOST I ČOVEČNOST. Kosovo nije veliko iskušenje samo za našu vladu i partiju, i za sadašnje političko rukovodstvo, kosovsko i jugoslovensko. Ono je veliko iskušenje naroda, pre svega albanskog, a sa njim i ostalih jugoslovenskih naroda”.

I uvek – pozivanje na Narod (“Mi moramo da čujemo šta narod kaže./ Samo je narod oslobodio ovu zemlju. /Samo je naš čovek, naš narod stvorio ovo što imamo. /To narod mora i da čuva. /Poznato je da se sve dobro, sve progresivno i sva mudrost nalazi u narodu. /Narod jedini zna da pati i da žali. Zato ne treba narod potcenjivati i izbegavati. /Treba ga, ako ništa drugo, bar malo poštovati. /I narod treba da oceni da li ima pravo i odgovarajuće rukovodstvo”.)

Slovincima se zamera na sebičnosti (“Nisam ni političar, ni rukovodilac, već običan građanin Jugoslavije. Ipak mi nije jasno, pa želim kao građanin ove zemlje da nešto upitam neke rukovodioce SR Slovenije. Za vas nije bol i sramota kada su se kolone Srba i Crnogoraca selile sa svojih pradedovskih ognjišta pod pritiskom albanskih nacionalista i separatista sa Kosova? Za vas nije bol i sramota kopanje dečijih grobova i grobova njihovih dedova, očeva, majki, silovanja, ubistva i druga nedela koja se čine nad nealbanskim stanovništvom? Zar vas nije zbolelo kada su malu Romkinju hteli da zapale naočigled njene majke? Tada niste osećali bol i sramotu. Da li je neko prisilio rudare da sede u jami rudnika, ili oni to sami čine? Kao rukovodioce i javne radnike htela bih drugove u Sloveniji podsetiti da nemaju isti aršin prema bolu i sramoti. Ljubica Mastilović, Novi Sad).

Kritikuje se Jože Školč, predsednik Omladine Slovenije (“Vama je očigledno malo poznato čemu su Jevreji bili izloženi u toku svoje duge istorije, posebno za vreme drugog svetskog rata, kada Vam je uopšte moglo pasti na um da njihova stradanja uporedite sa položajem Albanaca u Jugoslaviji. No, kada ste već pomenuli Jevreje, za čuđenje je što se proteklih godina niste setili da su Srbi i Crnogorci doživeli sudbinu koja je dugo pratila Jevreje: stalna strepnja za bezbednost dece i ostalih članova porodice, napuštanje domova, kidanje korena, seobe... Otkud pravo da izjavite „danas jugoslovenskom društvu Albanci su Jevreji”? S kojim pravom koristite jevrejski amblem za izražavanje vašeg antijugoslovenskog stava? Eva Berković, Beograd).

Povodom događaja u “Cankarjevom domu” , početkom marta 1990, jedan od čitalaca “Politike” (Miloš Ćorović) piše: “Izgleda da je trebalo da kosovska drama dođe do krajnje užarenosti pa da se svim ljudima dobre volje i sposobnosti objektivnog rasuđivanja konačno otvore oči i postane im jasno šta ko u ovoj državi hoće i čemu teži. Bez krupnih i suvišnih reči, smireno i trezveno, sabrano i uljudno, mogli bismo reći organizatorima mitinga u ljubljanskom Cankarjevom domu i govornicama na njemu, kao i svima koji su im oduševljeno aplaudirali, da su neopozivo pošli stranputicom koja će ih neumitno dovesti do razlaza sa milionima ljudi koji žele jedinstvenu, Federativnu Jugoslaviju, državu kojoj su temeljni principi AVNOJ-a.

Jugoslavija je pretprošle noći bila šokirana. Potekle su i mnoge suze. Bila je i žalosna da bi žalosnija mogla biti samo onda ako bi se ostvarile neke zloguke poruke sa ljubljanskog skupa. Tragika našeg trenutka i tragika naše zajednice očitavala se kao na dlanu u sazvučju plime reči koje su nas svojom ubistvenom zbiljom zbunile, ali i učinile pametnijim. Jer, pozicije su tako snažno omeđene, da više nema nikakve sumnje ni za koga gde je ko. Da li je zaista naša zajednica fikcija, nestvarna tvorevina osuđena na propast, na umiranje, pitamo se opsednuti crnim slutnjama koje nam u srcu i duši ostaviše ljubljanski 'humanisti'. Pitamo se da li zaista lider jedne republičke partije, da li jedan profesor univerziteta, da li, napokon, jedan publicista koji nam je svojevremeno preko beogradskog lista tumačio i najsuptilnije svetske procese – da li oni, i svi koje smo slušali – zaista ne mogu da vide ko je inicirao ubistveno sedenje nedužnih ljudi sa Kosova pod zemljom, i čijim interesima je taj štrajk poslužio? Ako ne mogu da vide, onda je to manjak inteligencije, ali nas u to niko ne može uveriti, iako bi to bilo manje zlo...

Odjek i reagovanje: Članice fan kluba Mi volimo Slobu

Photo: Stock

Da li su vodeći ljudi Slovenije računali s time da će ovakvim istupanjima kakva smo slušali i gledali, učiniti dosad najkrupniji, ako ne i sudbinski korak na liniji konfrontiranja s ogromnom većinom naroda Jugoslavije koji ne mogu već osam godina da gledaju bespomoćnost države i Partije da, upravo zbog opstrukcije jednog dela države, učini bilo šta efikasno na otklanjanju kosovske patnje? Da li su mogli poverovati da će narodi Jugoslavije koji saosećaju s obmanutim rudarima biti toliko maloumni i ne prozreti igru koja se vodi oko rudarskih života i sudbina? I da li su poverovali da će apelom koji su potpisali i lansirali tronuti ljude iz drugih sredina i izazvati njihovu solidarnost kakvu žele?

Isprazno zvuče sve obmanjujuće fraze o solidarnosti s rudarima kada im je ideja vodilja podređena jednom drugom cilju – onom koji odvaja Kosovo od Srbije i Jugoslavije. Zbog čega, kad se već toliko trude, ne učine samo pola koraka dalje i kažu jasno i otvoreno: Mi smatramo da Kosovo treba da bude republika?! To je već dovoljno jasno rekao Rupel kada je teatralno uzviknuo: Neka Albanci pišu SVOJ ustav! Milan Kučan žesti se pred mogućnošću da neko njemu i rukovodstvu Slovenije prebaci da podržavaju separatiste. Ne znam kako će se osećati drug Kučan ako bude u stanju u jednom mirnijem trenutku da se suoči sa svim činjenicama koje bi mogle njegove strahove da učine realnim.

Ako je Kosovo životno pitanje pre svega Srbije, kao što i jeste, onda neshvatljivi povici o 'varvarstvu' i 'cinizmu' politike Srbije i njenog rukovodstva neće biti dobra preporuka za vozove prijateljstva; u nastaloj klimi koju diktiraju slovenački prvaci čini se sve da takvi vozovi budu samo farsa. Ali, mi dobre i drage ljude – ratne izgnanike iz Slovenije i dalje primamo otvorena srca i široke duše i uvek ćemo im poželeti dobrodošlicu...U svakom slučaju, svima je bilo jasno da se u Starom Trgu radi o čistoj uceni, o otporu kroz štrajk koji se tvrdoglavo pruža politici ne samo Srbije, već Jugoslavije, ako pod politikom Jugoslavije podrazumevamo ovu politiku koju je usvojio plenum CKSKJ.

I možda bi dobro bilo – zarad opšteg sporazumevanja i međusobnog poverenja – da se polupriznanja o zakasnelom reagovanju ostalih delova Jugoslavije povodom kontrarevolucije na Kosovu ne garniraju neukusnim i neuverljivim izjavama kakve je sebi dopustio, ovaj put visoki funkcioner iz Hrvatske – Ivica Račan. Ako iko drugi, ono bar Račan se mogao za proteklih dugih godina naslušati vapaja sa Kosova, pa čovek da se upita: Otkud mu smelosti da iziđe s tezom da Kosovo kao temu neko 'zloupotrebljava', da kroz Kosovo taj 'neko' nastoji da ostvari neke svoje 'šićardžijske interese' radi sticanja nadmoćnih pozicija i radi homogenizacije svog naroda? Zaista, svašta smo čuli i otrpeli zadnjih godina u povodu kosovske tragedije, pa ćemo valjda preživeti i trpeti i ovo. Ako u svemu ima ičeg dobrog, onda je to što je sada sve jasno”.

Ili ovakvo pismo: “Uvek sam se ponosio što u mom rodnom gradu, Beogradu, preovladava duh jedinstva, zajedništva i jugoslovenstva. Ne postoje nikakve parole u stilu 'Srbija je moja dežela!' Nema 'etnogenetičara' koji bi dokazivali kako Srbi, tobože, nisu ni u kakvom srodstvu sa ostalim južnoslovenskim narodima. Mi, u Beogradu, jezik i dalje zovemo srpskohrvatski – ne 'srpski', iako se u mnogim sredinama van granica naše republike ističe samo 'svoj' jezik. Kada je jednom rečeno da se kaže 'zarež', nama više nikad nije palo na pamet da vaskrsavamo 'zapetu', već smo zarež ispoštovali i poštujemo ga i danas. Nama ostaje da se ponosimo činjenicama da smo sve zakonom određeno ispoštovali do dana današnjeg”. Branislav Kovač, Beograd).

Nacionalnistički narcizam svoju pravu dimenziju dobija u ovakvom pismu: “Kao običan građanin zbunjen sam ovom galopirajućom inflacijom i nezapamćenom srbofobijom, a još se više čudim što se kroz vaš list brojni novinari, a i cenjeni javni i kulturni radnici, preko rubrike 'Odjeci i reagovanja' brane od te srbofobične napasti koja kao gnoj nadire kroz brojne listove Jugoslavije. Pitam se zašto se Srbi brane?! Da se podsetimo: ...brane se za Prvi svetski rat, za cersku i kolubarsku bitku, brane se za milione nevino pobijenih Srba, brane se za pobedu u tom ratu, brane se za predratnu, trulu, nenarodnu, diktatorsku Jugoslaviju, koju 'nije trebalo braniti', ali koja nije ostala nikom dužna i u kojoj je radnik, 'eksploatisan od srpske buržoazije', a ne hrvatske i slovenačke imao 50% plate radnika u Evropi. A danas? ...Brane se od 'srpskog bauka' koji navodno stalno kruži Jugoslavijom, brane se pred fašistima, pred Kominternom, pred saveznicima i nesaveznicima.

Objektivna svetska javnost zapanjena je sa kojom se mržnjom mi napadamo, kao da smo mi krivi za zločine ustaša, balista, četnika, belogardejaca i da ne nabrajam sve koji su vršljali po ovoj napaćenoj zemlji, kao da smo mi klali u Jasenovcu, Jadovnu i brojnim golubnjačama, kao da smo mi pobili milion ljudi, što se već godinama zataškava i krije...

Branimo se kao da smo mi krojili novu Jugoslaviju, kao da smo mi sami sebi na 'demokratski' način oduzimali zemlju, sami sebi stvarali pokrajine, a ostalima, naravno, branili da to rade, kao da smo sami sebi pisali zakone po kojima se Srbima zabranjuje povratak na rodnu grudu, a Šiptari mole da uđu iz Albanije u Jugoslaviju, ali samo u jednu pokrajinu, jer su ih kao 'kužne' lovili po železničkim stanicama Ljubljane i Zagreba i prvim vozovima milicijski sprovođili u 'njihovu deželu'.

Branimo se kao da smo mi, preko Kardelja i drugih, poklanjali Kosovo i Metohiju, odvajkada srpsku zemlju, a samim tim i zatirali istorijsku baštinu, pa i danas padaju glave zbog te sramne izdaje. Branimo se kao da smo mi pravili dosadašnje 'demokratske' ustave i zakone, naročito onaj iz 1974. godine, kao da smo mi ovih 45 godina upravljali ovom zemljom, davali osnovne političke i ekonomske pravce kretanja, kao da smo mi izmislili seljačke zadruge i

batinama 'dobrovoljno' terali seljake u njih, kao da smo mi uništili agrar, a u isto vreme maksimalnim cenama prelili sredstva od agrara i energetike u zapadne krajeve, kao da smo mi slali fabrike bez naknade u 'sigurnije krajeve'. Danas se vrednost tog preliivanja ni kompjuterima ne može izračunati...”, Vladimir Basara, Beograd)

Svaki se povod koristi da se podrži režim Slobodana Miloševića, čak i kad je reč o Zajmu za preporod Srbije (“Pošto su se u zagrebačkom 'Vjesniku' pojavili krajnje nekorektni i neukusni komentari o raspisanom zajmu za privredni razvoj SR Srbije, u kojima se o ovom zajmu govori sa neviđenom zajedljivošću i potcjenjivanjem njegovog uspjeha i efekta ne samo za cijelu Jugoslaviju, već i za SR Srbiju (kakav cinizam!) – ovim putem izjavljujem da ću kao Jugosloven, iako sam čovjek sa relativno skromnim primanjima, zajedno sa svojom porodicom upisati ovaj zajam u granicama svojih materijalnih mogućnosti. U mojoj republici BiH do sada je raspisivano više zajmova (za puteve, za zapošljavanje), ali ni jedan nije bio dočekan ovakvim nekorektnim komentarima u drugim sredinama. Svi su oni imali svoje efekte, pa uopšte ne sumnjam ni u privredne efekte ovog zajma i njegovom doprinosu u rješavanju privredne krize na planu cijele Jugoslavije, a ne samo SR Srbije”. Omer Jakupović, Banjaluka).

Srpsko sveto trojstvo: Slobodan, Slobodan, Slobodan

Photo: Stock

Još jedan primer o Zajmu pod naslovom “Vraćam dio duga srpskom narodu”: “Upisujem zajam za preporod Srbije i Jugoslavije 7.000 američkih dolara (devizna ušteđevina od rada u Iranu) i bespovratno jednomjesečnu zaradu. Ovo je moje hvala rukovodstvu Srbije na čelu sa Slobodanom Miloševićem, koje je meni, a i mnogim drugim – raspisivanjem zajma – pružilo mogućnost da vratimo dio duga tome slobodarskom narodu, srpskom narodu koji svakome otvara i daje dušu i srce. Evo moje priče: Našao sam se na beogradskom asfaltu 1960. godine, sa završenom gimnazijom, bez roditelja, bez stipendije, bez ikakvih sredstava za život, samo sa dobrom voljom da se upišem na fakultet. Upisah se na fakultet, smestih se u studentski dom, dadoše mi studentski kredit, obezbjediše mi da završim fakultet. Sve to uradiše ti 'jušnjaci', taj 'necivilizovani svijet', a da me niko i nikada ne upita ni odakle sam – iz koje

republike – ni šta sam – koje vjeroispovjesti i nacionalnosti – ni da li pišem ćirilicu ili latinicu. A, eto obezbjediše mi bezbrižnu, sigurnu i bez stresova mladost, obogatiše me i odgojiše da cijenim, poštujem i tolerišem svakoga čovjeka, skinuše sa mene najveći teret čovjeka-mržnju prema drugim ljudima. Učiniše me sretnim, postadoh ono što sam danas”. Dr Luka Čulić, Mrkonjić Grad).

Podatak da su dva gornja pisma pisali Muslihan i Hrvat – trebalo je da pokažu da Zajam/Slobodan Milošević uživaju široku podršku “poštenih Muslimana” i “poštenih Hrvata”.

+++

Kalendar
(za vreme trajanja rubrike “Odjeci & Reagovanja”)

dogadaja

1987.

24. april 1987: Odlazak Slobodana Miloševića u Kosovo Polje ("Niko ne sme da vas bije!").
3. septembar 1987: Pucnjava u Paraćinskoj kasarni: vojnik Aziz Keljmendi ubio četoricu vojnika, a potom pronađen mrtav.
23-24. septembar 1987: U Beogradu održana VIII sednica CK SK Srbije, na kojoj je pobedila struja Slobodana Miloševića, tadašnjeg predsednika CK SKS, nad strujom tadašnjeg predsednika GK SK Beograda Dragiše Pavlovića i Ivana Stambolića, predsednika Predsedništva Srbije.
8. decembar 1987: XI sednica CK SKJ na kojoj je razmatran ustavni položaj SR Srbije. Posle masovnih demonstracija Srpkinja i Crnogorki s Kosova, iz SK isključen Fadilj Hodža.

1988.

7. januar 1988: Predsedništvo SR Srbije pokrenulo inicijativu za promenu ustava Srbije.
16. juni 1988: Zbog "odavanja vojne tajne" u Ljubljani pritvoreni J. Janša, I. Borštner i D. Tasić.
17. juni 1988: Demonstracije radnika "Zmaja" pred zgradom Skupštine SFRJ. Taj prvobitno socijalni protest, kao i mnogi masovni protesti koji su usledili, predstavljao je uvod u "događanje naroda".
9. juli 1988: Miting Srba i Crnogoraca sa Kosova u Novom Sadu, zbog nezadovoljstva politikom vojvođanskog rukovodstva.
25. juli 1988: Miting Srba i Crnogoraca sa Kosova u Pančevu.
25. juli 1988: Skupština Srbije usvojila Nacrt amandmana na Ustav SR Srbije. Iste večeri, CK SK Srbije oštro osudio "autonomaško ponašanje vojvođanskih komunista" i pozvao narod da masovno izađe na ulice i dâ podršku "ugroženim Srbima sa Kosova".
28. juli 1988: Sednica CK SKJ o Kosovu: zatražena odgovornost za nesprovođenje programa o Kosovu.
20-21. avgust 1988: Masovni mitinzi u Titogradu i Kolašinu protiv crnogorskog rukovodstva.
29. avgust 1988: Miting u Titovom Vrbasu.
4. oktobar 1988: Pobuna radnika Rakovice ispred Skupštine Jugoslavije (govor Slobodana Miloševića: "A sad svako na svoj radni zadatak!").
5. oktobar 1988: Miting u Novom Sadu, na kojem se zahtevaju ostavke vojvođanskog rukovodstva ("jogurt revolucija"). Miting organizuju Mihalj Kertes i Radovan Pankov.
6. oktobar 1988: Vanredna sednica PK SK Vojvodine na kojoj Predsedništvo podnosi

kolektivnu ostavku.
7. oktobar 1988: Demonstracije radnika titogradskog "Radoja Dakića".
17-21. oktobar 1988: Masovne demonstracije Albanaca protiv srpskog nacionalizma i narušavanja autonomije Kosova.
17. novembar 1988: Na sednici PK SK Kosova sa dužnosti predsednika Predsedništva PK SKK smenjena Kaćuša Jašari, a Azem Vlasi razrešen članstva u tom telu. Masovne demonstracije Albanaca u Prištini.
19. novembar 1988: Na Ušću u Beogradu održan "Miting bratstva i jedinstva". Prema pisanju Politike, mitingu prisustvovalo milion i pet stotina hiljada ljudi. Tog dana se, po Milovanu Vitezoviću, "dogodio narod".
25. novembar 1988: U Skupštini SFRJ usvojeni Amandmani na Ustav SFRJ.
27. novembar 1988: Miting u Crnoj Gori: intervencija milicije protiv radnika nikšićke željezare ("Žuta Greda").

*Nastavak feljtona objavljujemo u ponedjeljak 29. juna